

6. SINIF 3. ÜNİTE

XI-XIII. YÜZYILLAR ARASINDA MEYDANA GELEN ASKERİ MÜCADELELERİN ANADOLU'NUN TÜRKLEŞMESİ VE İSLAMLAŞMASINA KATKILARI

- Anadolu'ya ilk Türk akınları 4. yüzyılda Hunlar ve Sibirler tarafından yapılmıştır.
- 1015'te Çağrı Bey döneminde Anadolu'ya keşif amaçlı akınlar yapılmıştır.
- Sonraki dönemlerde bu akınlar Anadolu'yu yurt edinme hedefine yönelik olmuştur.
- Anadolu'nun yurt edilmesinde;
 1. Stratejik konumu (ticaret yolları üzerinde bulunması)
 2. Verimli topraklara ve otlaklara sahip olması
 3. Yerleşime uygun iklim
 4. Güçlü bir devletin bulunmaması
 5. Selçukluların yeni yurt arayışı ve İslamiyet'i yayma isteği gibi nedenler etkili olmuştur.

Anadolu'nun Fethi Yolunda Önemli Savaşlar

Pasinler Savaşı (1048)

- Erzurum Pasinler Ovası'nda Selçuklular ile Bizans arasında yapıldı.
- Bizans, Türklerin Anadolu'ya girmesini engellemek istemiştir.
- Savaşı Selçuklular kazanınca Bizans'ın Doğu Anadolu'daki otoritesi zayıflamıştır.

Malazgirt Savaşı (1071)

- Alparslan ile Bizans İmparatoru Romen Diyojen arasında yapılmıştır.
- Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış, kitlesel göçler başlamıştır.
- İlk Türk beylikleri kurulmuş, Anadolu Türk yurdu haline gelmiştir.

Miryokefalon Savaşı (1176)

- Bizans ile Türkiye Selçukluları arasında yapılmıştır.
- Türkler savaşı kazanarak Anadolu'daki egemenliklerini kesinleştirmiştir.

Anadolu'daki İlk Türk Beylikleri ve Katkıları

- Malazgirt Savaşı'ndan sonra Sultan Alparslan, komutanlarına Anadolu'nun fethi emrini vermiştir. Bunun üzerine Anadolu'da Saltuklular, Mengücekliler, Danişmentliler, Artuklular ve Çaka Beyliği kurulmuştur.

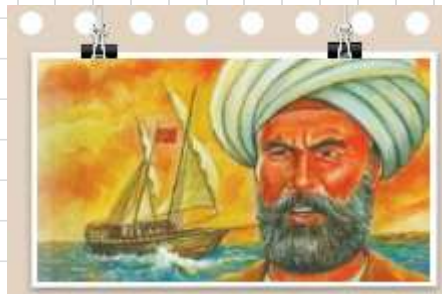
Saltuklular (1072-1202)

- Erzurum ve çevresinde kurulmuştur.
- Anadolu'daki ilk Türk beyliğidir.
- Önemli eserler: Erzurum Kale Camii, Mama Hatun Külliyesi, Emir Saltuk Türbesi

Çaka Beyliği (1081-1093)

- Çaka Bey tarafından İzmir ve çevresinde kurulmuştur.
- Denizcilikle uğraşan ilk beyliktir. Çaka Bey de ilk Türk denizcisidir.

Artuklular

- Artuk Bey tarafından Diyarbakır, Mardin ve Hasankeyf çevresinde kurulmuştur.
- En önemli eserleri Malabadi Köprüsü (Diyarbakır) ve Diyarbakır Ulu Cami'dir.

Danişmentliler

- Danişment Ahmet Gazi tarafından Sivas, Tokat, Kayseri, Malatya civarında kurulmuştur.
- Anadolu'nun en güçlü beyliklerinden biridir.
- Önemli eserleri Yağıbasan Medresesidir. **(Anadolu'nun ilk medresesi)**

Mengücekliler

- Mengücek Gazi tarafından Erzincan, Kemah, Divriği çevresinde kurulmuştur.
- En önemli eserlerinden olan Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndedir.

Türkiye Selçuklu Devleti (1075-1308)

- Kutalmışoğlu Süleyman Şah kurucusudur.
- 1075'te İznik'i ele geçirdi. 1077 yılında da İznik'i başkent yaparak Türkiye Selçuklu Devleti kuruldu.

- İznik ve Batı Anadolu'nun kaybedilmesiyle başkent Konya'ya taşınmıştır.
- Bizans ve Türkiye Selçukluları arasında 1176'da Miryokefalon Savaşı yapılmıştır.
- Ülke en parlak dönemini Alâeddin Keykubat zamanında yaşamıştır.
- Haçlı Seferlerine karşı durmuş ve Anadolu'nun bu seferlerde zarar görmesini engellemeye çalışmışlardır.
- Bu dönemde Mevlana, Ahi Evran, Yunus Emre, Hacı Bektaş Veli gibi kişiler Anadolu'da sosyal, kültürel ve dinî alanda önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir.
- Yaptıkları ile Anadolu'yu bir bilim, ticaret ve medeniyet merkezine dönüştürdüler.
- Medrese, darüşşifa, cami, külliye gibi yapılar yapmışlardır.
- Kervansaraylar (konaklama, temizlik, yemek, sigorta sistemi) inşa ederek ticareti ve ticaret yollarının güvenli hale gelmesini sağladılar.
- Moğollarla Köse Dağı Savaşı yapıldı (1243) ve bu savaş sonrası devlet zayıflayarak yıkıldı. Böylece Anadolu'da İkinci Beylikler Dönemi başladı.

Haçlı Seferleri

- 11 ve 13. yüzyılları arasında Hristiyan Avrupalı ülkelerin, İslam ve Türk dünyası üzerine yaptıkları seferlere denir.

- Toplamda sekiz seferden oluşan Haçlı Seferlerinin ilk dördü Anadolu üzerinden geçtiği için Türk Tarihi açısından önemlidir.
- Bu seferler ile Türklerin Anadolu'dan atılması, Balkanlara geçmelerinin önlenmesi ve Akdeniz ile bağlantılarının kesilmesi amaçlanmıştır.

Haçlı Seferlerinin Nedenleri

Siyasi Nedenler

- Bizans'ın Türklere karşı Avrupa'dan yardım istemesi
- Avrupalıların Türklerin Batı'ya doğru ilerleyişini durdurmak istemesi
- Derebeyliklerin güçlerini artırmak istemeleri

Dinî Nedenler

- Müslümanların elinde bulunan kutsal yerlerin (Kudüs ve çevresi) geri alınmak istenmesi
- Hristiyanlığı yayma çalışması
- Papa ve din adamlarının gücünü artırmak istemesi

Ekonomik Nedenler

- Fakir olan Avrupalıların İslam dünyasının zenginliklerine sahip olmak istemeleri
- Müslümanların kontrolündeki İpek ve Baharat Yolu'nu ele geçirmek istemeleri

Yapılan Haçlı Seferleri

I. Haçlı Seferi: Kudüs Haçlıların, İznik ve Batı Anadolu Bizans'ın eline geçmiştir. Türkiye Selçuklu Devleti de merkezini İznik'ten Konya'ya taşınmıştır.

II. Haçlı Seferi: Urfa'nın Müslümanlar tarafından geri alınması üzerine gerçekleşmiştir. Haçlılar Selçuklular tarafından bozguna uğratılmıştır.

III. Haçlı Seferi: Savaş, Selahattin Eyyubi'nin Kudüs'ü ele geçirmesiyle başlamıştır. Haçlılar bu savaşta yenilmiştir.

Haçlı Seferlerinin Sonuçları

Siyasi Sonuçları

- Sefer sırasında pek çok derebeyin ölmesi üzerine derebeylik (feodalite) sistemi zayıfladı.
- Merkezî krallıklar güçlenmeye başladı.
- Türklerin Batı'ya ilerleyişi bir süreliğine durdu.

Dinî Sonuçları

- Kilise ve din adamlarına olan güven sarsıldı.
- Kilise ve papalık güç kaybetmeye başladı.
- Türklerin İslam dünyasında itibarı arttı.

Ekonomik Sonuçları

- Doğu batı ticareti arttı. Buna bağlı olarak Akdeniz kıyısında bulunan limanlar önem kazandı.
- Avrupa'da ticaretle uğraşan burjuva sınıfı zenginleşti.
- Avrupa'da taşımacılık, gemicilik, sigortacılık vb. iş alanlarında gelişmeler yaşandı.

Kültürel ve Teknik Sonuçları

- Barut, pusula, kâğıt, matbaa gibi teknik buluşlar Avrupa'ya taşındı. Bunlar Avrupa medeniyetinin gelişmesini sağladı.
- Türkler, Anadolu'ya yerleşmeye başladıklarında Bizans'tan kalan şehirleri onarıp halkın ihtiyaçlarını karşılayan yapılar inşa etmişlerdir. Müslüman olmayan halka din ve inanç özgürlüğü tanıdılar ve bu hoşgörülü tutum sayesinde Anadolu'daki Türk hâkimiyeti kalıcı hâle gelmiştir.
- Fethedilen şehirlere “**ulu cami**” adı verilen büyük camiler yaptırmışlardır. Bu camiler ibadet yeri olmasının yanında şehrin Türk kimliğiyle şekillenmesinde rol almışlardır. Camilerin etrafında zamanla Türk mahalleleri oluşmuştur. Afyonkarahisar, Konya, Niğde ve Kayseri gibi şehirlerdeki ulu camiler bu döneme ait önemli örneklerdir.
- Açılan medreseler eğitim ve düşünce hayatının merkezi olmuştur. Medreseler sayesinde Anadolu şehirleri kültür ve bilim merkezleri hâline gelmiştir. Konya, Sivas, Kayseri, Amasya, Tokat, Kırşehir, Niğde bu dönemde öne çıkan şehirler arasında yer almıştır. Dönemin mimari yapılarından olan Cacabey Medresesi (Kırşehir) ve Gök Medrese (Sivas) hem mimarî hem de eğitsel açıdan dikkat çeker.
- Türkiye Selçukluları Dönemi'nde sağlık alanında da önemli çalışmalar yapılmıştır. Birçok şehirde darüşşifa (hastane) kurulmuştur. I. İzzeddin tarafından yaptırılan Sivas'taki hastane, göz, cilt, ruh hastalıkları gibi birçok alanda hizmet vermiştir.

- Selçuklular, Anadolu'da ticareti geliştirmek amacıyla kervansaraylar inşa etmişlerdir. Bu yapılar ticaret yolları üzerinde yaklaşık her 30-40 kilometrede bir yapılmış ve tuc̃carlara ücretsiz konaklama, yemek ve hayvan bakımı hizmeti sunmuştur. Devlet ayrıca tuc̃carların gũvenlięini sağlamış ve zarar gũrenlerin kayıplarını karşılamıştır.
- Kũmbet, Selçuklulara özgũ anıt mezar yapılarıdır. Genellikle ȃnemli kişiler için yapılmıştır.
- Kũlliye, cami, medrese, hastane, hamam, tũrbe, aşevi gibi yapıları bir arada barındıran yapılar topluluğudur. Bu yapılar, hem sosyal hizmetler vermiş hem de şehirlerin gelişiminde merkezi rol oynamıştır.

